

אחריות אתר אינטרנט לתגובות הגולשים
נייר עמדה מטעם איגוד האינטרנט הישראלי¹ – יולי 2010

לקראת הדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה ביום שני בהצ"ח "אחריות אתר אינטרנט לתגובות הגולשים, התש"ע-2010" (להלן: "הצעת החוק"), נבקש להביא בפניכם את הנימוקים העיקריים שבגינם אנו סבורים כי על הממשלה להתנגד להצעת חוק זו:

הצעת החוק שבנדון מנסה לתת מענה לתופעת התגובונים (טוקבקים) שיש בהם לעיתים אמירות חסרות תרבות או אף פגיעות אישיות ישירות או אמירות שיש בהן משום עבירה על החוק. הצעת החוק מטילה אחריות על הגורמים המתפעלים אתרי אינטרנט אליהם מועלים תגובונים ועל מעלה התגובון עצמו. איגוד האינטרנט הישראלי מתכבד בזאת להציג את עמדתו בנושא.

תקציר

1. הדרך בה מטפלת הצעת החוק בבעיית התגובונים המציגים אמירות שיש בהן משום עבירה על החוק, אינה מהווה פיתרון הולם.
2. הנוהל המקובל בעולם לטיפול בתגובונים פוגעניים, הינו נוהל של "הודעה והסרה".
3. נוהל זה מקובל גם בפסיקה בארץ ואומץ גם על ידי ספקי התוכן הגדולים במסגרת קביעת כללים מוסכמים בדרך של הסדרה עצמית.
4. הצעת החוק בנוסחה הנוכחי פוגעת בעקרונות יסוד בסיסיים: חופש הביטוי והזכות החוקתית להליך הוגן.
5. הצעת החוק בעייתית גם מהיבטים נוספים: היבטים טכנולוגיים, סטייה מהסדרים הקיימים בחקיקה זרה והגדרות המחילות חבות רחבה מדי.

הצעת החוק שבנדון מטפלת בבעיה אמיתית של תגובונים שמציגים אמירות שיש בהן משום עבירה על החוק, אלא ש"טיפול" זה מפיל אחריות גדולה (פלילית, אזרחית וייצוגית) על הגורמים המתפעלים אתרי אינטרנט המאפשרים כתיבת תגובות. הטלת אחריות גדולה כזו על מספר עצום של אתרי אינטרנט תוביל להשתקת דעות לגיטימיות וחוקיות ולפגיעה בעקרונות יסוד חוקתיים.

הדרך בה מטפלת הצעת החוק בבעיה אינה מהווה פיתרון הולם. הנוהל המקובל בעולם לטיפול בתגובונים לא ראויים הינו נוהל "הודעה והסרה", לפיו רשאי מי שנפגע מתוכן שפורסם ברשת תקשורת אלקטרונית, לפנות למפעיל האתר המפרסם ולבקש להסיר את התוכן הפוגעני. מפעיל אתר שהסיר את התוכן הפוגעני בתוך זמן סביר, לא ישא באחריות אזרחית בגין הפרסום. נוהל זה אומץ גם על ידי הפסיקה בארץ.

יתרה מכך, דברי ההסבר להצעת החוק מציינים כי הצ"ח דומה הוגשה בעבר ע"י ח"כ יואל חסון. הצעת החוק של ח"כ חסון הוסרה על ידו לאחר שספקי התוכן הגדולים בישראל הגיעו להסכמות על הסדרת הטיפול בתוכן גולשים בתהליך של הסדרה עצמית שנוהל על ידי איגוד האינטרנט הישראלי. גם הסדר זה פעל בנהל של "הודעה והסרה". ההסדר קיבל בזמנו את ברכתה של ועדת המדע, בראשותו של ח"כ מיכאל איתן, וברכתו של מציע ההצעה – ח"כ יואל חסון. כללי ההסדרה העצמית מצורפים לנייר זה וניתנים לצפייה גם ב:

www.isoc.org.il/hasdara/hasdara_users.html

¹ איגוד האינטרנט הישראלי הינו גוף בלתי תלוי הפועל ללא מטרת רווח למען התפתחות והטמעת האינטרנט כתשתית טכנולוגית, מחקרית, חינוכית, חברתית ועסקית בישראל. איגוד האינטרנט הישראלי משמש כסניף (Chapter) של ה-Internet Society העולמי (ISOC). האיגוד לוקח חלק פעיל בתהליכים השונים של קבלת ההחלטות המעצבות את פני האינטרנט בארץ ומייצג את ישראל במסגרות בינלאומיות בעלות חשיבות רבה לקביעת עתיד האינטרנט.

Israel Internet Association (ISOC-IL)

איגוד האינטרנט הישראלי ע"ר

במקום שהצעת החוק תגן על אותם מפעילי אתרים שהסירו הודעה שנכתבה על ידי צד שלישי כאשר קיבלו לגביה תלונה, מטילה עליהם הצעת החוק אחריות רחבה.

במקביל, פוגעת הצעת החוק בעקרונות יסוד חוקתיים וביניהם:

- **פגיעה בחופש הביטוי** - אתרי האינטרנט, בעיקר הגדולים שבהם, מוצפים בעשרות אלפי תגובות מהציבור, מדי יום. על מנת לבחון כל תגובה בטרם פרסומה באתר, יהיו חייבים אתרי האינטרנט הגדולים להעסיק עשרות ומאות אנשים מיומנים. העלויות הגבוהות הכרוכות בכך יובילו בהכרח **לחסימת האפשרות למתן תגובות, לחלוטין**, על ידי האתרים הגדולים והקטנים. מנגד, אתר אינטרנט שיבחר בכל זאת להעלות תגובות, לאחר בדיקתם, יקבע רף נמוך ביותר לצנזור תגובות ציבור, על מנת להימנע מאחריות משפטית שעשויה ליפול עליו. רף נמוך זה יוביל **להשתקת דעות לגיטימיות וחוקיות רבות**. וכל זאת, **משיקולי עלות/תועלת**. כל אלה יובילו לפגיעה אנושה בשיח המקוון.
- **פגיעה בזכות החוקתית להליך הוגן** - מפעילי האתר והעורכים אינם יכולים להיות בקיאים בפרטי ונסיבות הפרסומים, שבגינם עשויה להיות מוגשת כנגדם תביעת לשון הרע ו/או פגיעה בפרטיות. הנ"ל אינם כשירים להתגונן מפני תביעות כאמור.

הצעת החוק בעייתית גם בהיבטים נוספים:

- **חוסר התחשבות במימד הטכנולוגי** – דברי ההסבר להצעה משווים את אתרי האינטרנט לעיתונות הכתובה. אלא שהצה"ח אינה מתייחסת להבדלים המהותיים באופן הפרסום, הצריכה, וההידודיות התקיימת באתרי אינטרנט, שאינם רלוונטיים לעיתונות הכתובה ועל כן, אין להחיל על מפעיליהם את אותה אחריות הקבועה בחוק איסור לשון הרע. האינטרנט הינו תמידי ורציף. התוכן המפורסם על ידי גולשי האינטרנט נחשב כייחודי במאפיינים רבים: הוא מידי, הוא בלעדי, הוא אנונימי, הוא נגיש לכל אדם, והוא נטול תיווך ועריכה. אחד ההבדלים המשמעותיים בין תגובות בעיתונות המסורתית לתגובות באתר אינטרנט, הוא ההבדל הכמותי.
- **ההצעה סוטה מהסדרים בחקיקה זרה** – הדין האמריקאי מעניק חסינות מפורשת לספקיות שירות מפני תוכן שנטען על-ידי צד שלישי. ב-1996 חוקק בארצות-הברית ה-Communication Decency Act, הקובע כי ספק של שירותי מחשב אינטראקטיביים לא ייחשב כמפרסם של מידע שמסר צד שלישי. הקונגרס האמריקני חשש מחד-גיסא כי להטלת אחריות על ספקים יהיה אפקט מצנן על חופש הביטוי (שכן יטו לשמש כצנזור פרטי כדי לא להסתכן בחבות) ומאידך גיסא חשש שפסיקה המחייבת ספק רק מפני שהוא מנסה לנטר תכנים תרתיע אותם מסינון ביטויים פוגעים.
- **הגדרות המחילות חבות רחבה מדי** - הצעת החוק מטילה את האחריות על "הגורם המתפעל את אתר האינטרנט". אתר אינטרנט מוגדר כאתר המאפשר כתיבת תגובות לתכנים המתפרסמים בו ואשר תוכנו מתעדכן באופן קבוע לפחות אחת ליום. מספר האתרים העונים על הגדרה רחבה זו הוא עצום וכולל בתוכו גם גופים קטנים, אנשים פרטיים, בלוגים, דפים בפייסבוק ועוד. במקביל, לא ברור מיהו אותו "גורם המתפעל את אתר האינטרנט". הגדרה רחבה כזו עשויה להטיל אחריות על נותן שירותי ה-Hosting לאתר, מתכנת האתר – גורמים שברור לחלוטין שאין להם נגיעה לתכנים המופיעים באתר ואין הם כלל מודעים אליהם.

מחשש להטלת חבות גדולה כזו, תוביל החלת חבות רחבה כזו תוביל לחסימת האפשרות למתן תגובות לחלוטין ובכך – לפגיעה בחופש הביטוי ולהשתקת תגובות לגיטימיות, כמפורט לעיל.

תיטיב ועדת השרים לענייני חקיקה לעשות אם תדחה את הצעת החוק שבנדון.